

در سال ۲۰۰۹ و سه ماهه اول سال ۲۰۱۰، قیمت نفت افزایش قابل توجهی داشت. عوامل مختلفی در شکل‌گیری قیمت‌های بالای نفت در این دوره نقش داشتند. از جمله این عوامل می‌توان به تصمیم کشورهای گروه ۲۰ مبنی بر تزریق ۱/۱ تریلیون دلار به سیستم اقتصادی جهت بهبود اوضاع اقتصادی جهان، پایبندی اعضای اوپک به تعهدات کاهش تولید خود، کاهش ارزش دلار، افزایش نسبی تقاضای جهانی نفت به خصوص توسط چین و کاهش سطح ذخایر تجاری نفت خام در آمریکا اشاره نمود.

در اجلاس یکصد و پنجاه و یکم اوپک که در تاریخ ۱۷ دسامبر ۲۰۰۸ در الجزایر برگزار شد، اوپک تصمیم گرفت تا از اول ژانویه ۲۰۰۹ میزان تولید ۱۱ عضو خود را (بدون در نظر گرفتن عراق) نسبت به تولید سپتامبر ۲۰۰۸ معادل ۴/۲ میلیون بشکه در روز کاهش دهد. اوپک در اجلاس یکصد و پنجاه و دوم تا اجلاس یکصد و پنجاه و ششم، در سهمیه تولید اعضای خود تغییری نداد.

در سال ۲۰۰۹، مصرف انرژی‌های اولیه در جهان به ۱۱/۲ میلیارد تن معادل نفت رسید که نسبت به سال ۲۰۰۸، ۱/۳ درصد کاهش داشت. کاهش مقدار مصرف انرژی‌های اولیه در این سال که ناشی از بحران مالی جهان بود، در ۲۸ سال گذشته بی‌سابقه بوده است.

در پایان سال ۲۰۰۹، ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۳۳۳/۱ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۰۸ حدود ۰/۱ درصد افزایش داشت. در این سال ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۱۰۲۹/۴ میلیارد بشکه بود که ۷۷/۲ درصد از ذخایر جهان را تشکیل می‌داد. در سال مورد گزارش، عرضه جهانی نفت با ۱/۸ درصد کاهش به ۸۴/۲ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت با ۱/۷ درصد کاهش به ۸۴/۴ میلیون بشکه در روز رسید. ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان ۱۸۷/۵ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۸ حدود ۱/۲ درصد افزایش داشت. همچنین، تولید گاز طبیعی جهان با ۲/۴ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۲۹۸۷/۰ میلیارد متر مکعب و مصرف گاز طبیعی در جهان با ۲/۳ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۲۹۴۰/۴ میلیارد متر مکعب رسید.

در سال ۱۳۸۸، میانگین تولید نفت خام ایران در چارچوب رعایت سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک به حدود ۳/۶ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال متوسط صادرات نفت خام ایران با ۱۳/۳ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۲/۱ میلیون بشکه در روز رسید، لیکن صادرات فرآورده‌های نفتی با ۱۲/۳ درصد افزایش به ۱۰۹ هزار بشکه در روز رسید.

در سال ۱۳۸۸، با توسعه گازرسانی به مناطق شهری و روستایی کشور، مصرف داخلی گاز طبیعی به ۱۴۱/۲ میلیارد

متر مکعب رسید که نسبت به سال گذشته ۶/۴ درصد رشد نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۸۸، تولید و مصرف برق کشور به ترتیب با ۳/۰ و ۴/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۷ به ۲۲۲/۳ و ۱۶۹/۰ میلیارد کیلو وات ساعت رسید.

۴-۱- جهان

۴-۱-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

در سال ۲۰۰۹، مصرف انرژی‌های اولیه^(۱) در جهان به ۱۱/۲ میلیارد تن معادل نفت رسید که نسبت به سال ۲۰۰۸، ۱/۳ درصد کاهش داشت^(۲). کاهش مقدار مصرف انرژی‌های اولیه که ناشی از بحران مالی جهان بود، در ۲۸ سال گذشته بی‌سابقه بود. در بین مناطق مختلف جهان، بیشترین مقدار کاهش مربوط به اروپا و آسیای میانه با ۶/۳ درصد و کمترین مقدار کاهش مربوط به آمریکای جنوبی و مرکزی با ۱/۱ درصد بود. علی‌رغم کاهش مصرف انرژی در بیشتر مناطق جهان، مصرف انرژی‌های اولیه در منطقه آسیا پاسیفیک، ۴/۱ درصد و در خاورمیانه ۳/۷ درصد رشد داشت. مصرف انرژی

کشورهای عضو اوپک هم نسبت به سال قبل از آن از رشد ۳/۲ درصدی برخوردار بود. از کل مصرف انرژی‌های اولیه جهان ۱۰/۵ میلیارد تن معادل نفت مربوط به کشورهای غیر اوپک و ۰/۷ میلیارد تن معادل نفت مربوط به کشورهای عضو اوپک می‌باشد. مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در سال ۲۰۰۹ به ۵/۲ میلیارد تن معادل نفت رسید که نسبت به سال ۲۰۰۸، ۵/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه در جهان مربوط به نفت (۳۴/۸ درصد) و کمترین مصرف مربوط به انرژی هسته‌ای (۵/۵ درصد) بود. هم‌چنین سهم زغال‌سنگ از کل مصرف انرژی، افزایش و سهم گاز طبیعی کاهش یافت.

مصرف انرژی‌های اولیه در ایران در سال ۲۰۰۹، ۲۰۴/۸ میلیون تن معادل نفت بود که نسبت به سال ۲۰۰۸، ۴/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. انرژی‌های اولیه مورد مصرف در ایران عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی‌ها سهم قابل توجهی را در مصرف انرژی‌های اولیه ندارند.

جدول ۴-۱- مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۰۹

(میلیون تن معادل نفت)

جمع کل	برق‌آبی	انرژی هسته‌ای	زغال‌سنگ	گاز طبیعی	نفت	غیر اوپک
۱۰۵۰۸/۹	۷۱۷/۳	۶۱۰/۵	۳۲۷۶/۲	۲۳۲۹/۵	۳۵۷۵/۳	کشورهای عضو OECD
۵۲۱۷/۱	۲۹۸/۸	۵۰۷/۳	۱۰۳۶/۳	۱۳۰۲/۰	۲۰۷۲/۷	اوپک
۶۵۵/۵	۲۲/۹	۰/۰	۲/۱	۳۲۳/۷	۳۰۶/۸	ایران
۲۰۴/۸	۱/۳	۰/۰	۱/۴	۱۱۸/۵	۸۳/۶	جهان

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۴-۱-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

در پایان سال ۲۰۰۹، ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۳۳۳/۱ میلیارد بشکه بود که نسبت به پایان سال

۱- شامل نفت، گاز طبیعی، زغال‌سنگ، انرژی هسته‌ای و برق‌آبی می‌باشد.
۲- درصد تغییر از ارقام کامل محاسبه شده است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

میلیارد بشکه بود که ۲۲/۸ درصد از ذخایر نفت خام جهان را شامل می‌شد. سهم ایران از ذخایر اثبات شده جهان حدود ۱۰/۳ درصد بود. شایان ذکر است که بیشترین ذخایر نفت جهان (حدود ۷۵۴/۲ میلیارد بشکه) در منطقه خاورمیانه قرار دارد.

۲۰۰۸ حدود ۰/۱ درصد افزایش داشت. در پایان این سال ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۱۰۲۹/۴ میلیارد بشکه بود که ۷۷/۲ درصد از ذخایر جهان را تشکیل می‌داد. میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیر اوپک نیز معادل ۳۰۳/۸

جدول ۴-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

(میلیارد بشکه)

سهم (درصد)	درصد تغییر		پایان سال		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹
غیر اوپک	۲۲/۸	۰/۱	۳۰۰/۰	۳۰۳/۶	۳۰۳/۸
کشورهای عضو OECD	۶/۸	-۰/۵	۸۹/۱	۹۱/۳	۹۰/۸
اوپک	۷۷/۲	۰/۱	۹۵۳/۰	۱۰۲۸/۸	۱۰۲۹/۴
ایران	۱۰/۳	-۰/۴	۱۳۸/۲	۱۳۷/۶	۱۳۷/۶
جهان	۱۰۰/۰	۰/۱	۱۲۵۳/۰	۱۳۳۲/۴	۱۳۳۳/۱

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۴-۳- عرضه و تقاضای نفت

به ۸۴/۴ میلیون بشکه در روز رسید. به این ترتیب، در این سال به طور متوسط ۲۰۰ هزار بشکه در روز از ذخایر نفتی جهان کاسته شد.

در سال ۲۰۰۹، عرضه جهانی نفت با ۱/۸ درصد کاهش به ۸۴/۲ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت با ۱/۷ درصد کاهش

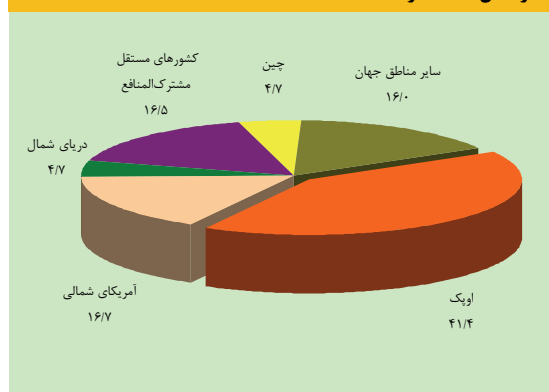
جدول ۴-۳- موازنه عرضه و تقاضای جهانی نفت

(میلیون بشکه در روز)

سه ماهه اول سال	متوسط سال	سال ۲۰۰۹				متوسط سال
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	
۸۵/۹	۸۴/۲	۸۳/۶	۸۳/۶	۸۴/۳	۸۵/۷	
۸۴/۸	۸۴/۴	۸۴/۳	۸۴/۳	۸۴/۷	۸۵/۹	
۱/۱	-۰/۲	-۰/۷	۰/۳	-۰/۳	-۰/۲	

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، مه ۲۰۱۰

نمودار ۴-۱- سهم تولیدکنندگان نفت خام جهان در سال ۲۰۰۹ (درصد)

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام جهان با ۲/۵ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۷۹/۹ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک با ۷/۰ درصد کاهش به ۳۳/۱ میلیون بشکه در روز رسید که ۴۱/۴ درصد از تولید نفت خام جهان را تشکیل می‌داد. منطقه خاورمیانه با تولید ۲۴/۴ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت خام را در سال ۲۰۰۹ داشت.

جدول ۴-۴- تولید نفت خام جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷		
۵۸/۶	۵۶/۶	۱/۰	-۰/۹	۴۶/۹	۴۶/۴	۴۶/۸	غیر اوپک
۲۳/۰	۲۲/۵	-۰/۱	-۳/۸	۱۸/۴	۱۸/۴	۱۹/۱	کشورهای عضو OECD
۴۱/۴	۴۳/۴	-۷/۰	۲/۸	۳۳/۱	۳۵/۶	۳۴/۶	اوپک
۵/۳	۵/۳	-۲/۶	۰/۱	۴/۲	۴/۳	۴/۳	ایران
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۲/۵	۰/۷	۷۹/۹	۸۲/۰	۸۱/۴	جهان

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰
 ۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۴۵/۳ میلیون بشکه در روز رسید. با توجه به تولید نفت خام در این گروه از کشورها، ۵۹/۴ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۰۹ از طریق واردات تامین گردید.

در سال ۲۰۰۹، مصرف نفت جهان به ۸۴/۱ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل ۱/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه با ۴/۳ درصد کاهش

جدول ۴-۵- مصرف نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷		
۹۲/۲	۹۲/۶	-۱/۸	-۱/۰	۷۷/۵	۷۸/۹	۷۹/۷	غیر اوپک
۵۳/۹	۵۵/۶	-۴/۳	-۳/۴	۴۵/۳	۴۷/۴	۴۹/۰	کشورهای عضو OECD
۷/۸	۷/۴	۴/۴	۶/۴	۶/۶	۶/۳	۵/۹	اوپک (۲)
۲/۱	۲/۱	-۱/۲	۴/۵	۱/۷	۱/۸	۱/۷	ایران (۳)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۱/۴	-۰/۴	۸۴/۱	۸۵/۲	۸۵/۶	جهان

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰
 ۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد. مصرف سوخت اتانول و بیودیزل را نیز شامل می‌شود.
 ۲- عراق، نیجریه، لیبی و انگولا را شامل نمی‌شود.
 ۳- آمار منتشر شده از سوی BP به میزان قابل ملاحظه‌ای بیشتر از ارقام منتشر شده توسط وزارت نفت است که علت آن می‌تواند برآوردی بودن آمار BP باشد.

۴-۱-۴- روند قیمت نفت

نفت در این دوره نقش داشتند؛ از جمله این عوامل می‌توان به تصمیم گروه ۲۰ مبنی بر تزریق ۱/۱ تریلیون دلار به سیستم اقتصادی جهت بهبود اوضاع اقتصادی جهان، پایبندی اعضای اوپک به تعهدات کاهش تولید خود، کاهش ارزش دلار، پیش‌بینی بهبود وضع اقتصادی جهان، افزایش نسبی تقاضای جهانی نفت به‌خصوص توسط چین و کاهش سطح ذخایر تجاری نفت خام در آمریکا اشاره نمود.

در سه ماهه اول سال ۲۰۰۹، عوامل مختلفی از جمله رعایت سقف تولید توافق شده در اجلاس ۱۷ دسامبر از طرف اعضای اوپک، بحران ناشی از قطع صادرات گاز روسیه به اروپا، انفجار در تاسیسات شل در نیجریه و بهبود شاخص سهام وال استریت باعث افزایش قیمت نفت خام شد.

در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۹، قیمت نفت افزایش قابل توجهی داشت. عوامل مختلفی در شکل‌گیری قیمت‌های بالای

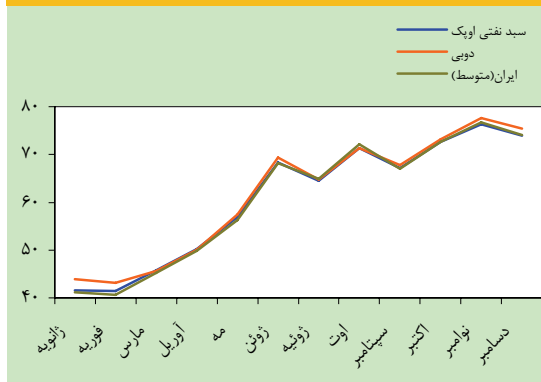
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

قیمت سهام در چین همراه با گزارش افزایش عرضه نفت و افزایش ارزش دلار باعث کاهش قیمت‌های نفت شد. اما در اواسط این ماه، با انتشار گزارش کاهش نرخ بیکاری در آمریکا، پیش‌بینی افزایش تقاضای جهانی نفت توسط آژانس بین‌المللی انرژی، کاهش ارزش دلار و افزایش قیمت سهام در آمریکا، قیمت‌های نفت خام مجدداً افزایش یافت. در اواخر این ماه دوباره قیمت‌های نفت خام به علت افزایش سطح ذخایر نفتی آمریکا و نگرانی در مورد رشد تقاضا و نیز کاهش قیمت سهام، کاهش یافت.

در سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۹، به دلیل کاهش شدید ارزش دلار در مقابل ارزهای عمده به ویژه یورو، پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول از بهبود اقتصاد جهانی و افزایش تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۰، قیمت نفت روندی صعودی داشت.

در ابتدای سه ماهه اول سال ۲۰۱۰، قیمت نفت به دلیل سرمای شدید هوا افزایش یافت. اما این روند با افزایش دمای هوا در نیمکره شمالی، تقویت دلار در مقابل یورو و افت بازارهای سهام متوقف شد و قیمت نفت به شدت کاهش یافت. در ماه مارس، به دلیل افزایش ارزش یورو در مقابل دلار و نشانه‌هایی از بهبود اوضاع اقتصادی آمریکا و جهان، قیمت نفت دوباره شروع به افزایش نمود. میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک در سه ماهه دوم تا چهارم ۲۰۰۹ به ترتیب ۵۸/۵۱، ۶۷/۷۰ و ۷۴/۳۲ دلار و در سه ماهه اول سال ۲۰۱۰، ۷۵/۴۰ دلار بود.

نمودار ۴-۲- متوسط قیمت‌های تک‌محموله‌ای برخی از انواع نفت خام طی سال ۲۰۰۹ (بشکه - دلار)

در سه ماهه سوم سال ۲۰۰۹، قیمت نفت خام با نوسان همراه بود. در ابتدای ماه ژوئیه، به دلیل اعلام افزایش نرخ بیکاری در آمریکا و اوضاع نابسامان اقتصادی این کشور و تقویت ارزش دلار در مقابل یورو، قیمت‌های نفت کاهش یافت. اما در نیمه دوم این ماه، کاهش میزان صادرات اوپک، کاهش ارزش دلار در مقابل یورو و اخباری مبنی بر بهبود اوضاع اقتصادی جهان در پایان سال ۲۰۰۹ و ابتدای سال ۲۰۱۰، باعث افزایش قیمت‌های نفت خام شد. در آغاز ماه اوت نیز قیمت‌های نفت خام به دلیل بهبود در بخش صنایع تولیدی آمریکا، بهبود در عملکرد اقتصادی چین و همچنین تضعیف ارزش دلار، افزایش یافت. اما در اواسط این ماه، با انتشار گزارش وضعیت بیکاری در آمریکا و کاهش برآورد تقاضای نفت آمریکا در سال ۲۰۰۹، قیمت‌های نفت کاهش یافت. در اوایل ماه سپتامبر، کاهش شدید

جدول ۴-۶- متوسط قیمت‌های تک‌محموله‌ای (Spot) برخی از انواع نفت خام

(بشکه - دلار)

مشخصات	متوسط سال ۲۰۰۸ ▲	سال ۲۰۰۹				متوسط سال ۲۰۱۰
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	
ایران	۹۳/۰۸	۴۲/۳۵	۵۸/۱۲	۶۷/۹۸	۷۴/۵۱	۶۰/۷۴
سبد نفتی اوپک (۱)	۹۴/۰۸	۴۲/۹۱	۵۸/۵۱	۶۷/۷۰	۷۴/۳۲	۶۰/۸۶
انگلیس	۹۷/۳۷	۴۴/۴۰	۵۸/۷۵	۶۸/۲۸	۷۴/۵۷	۶۱/۵۰
آمریکا	۱۰۰/۰۰	۴۲/۸۶	۵۹/۵۷	۶۸/۲۱	۷۵/۹۹	۶۱/۶۶

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، ژوئن ۲۰۱۰
 ۱- تا ۱۵ ژوئن سال ۲۰۰۵، شامل هفت نوع نفت خام به شرح: مخلوط صحاران، میناس، سبک بونی، سبک عربستان، دوبئی، سبک تاجوانا و ایستوموس (غیر اوپک - مکزیک) و از تاریخ ۱۶ ژوئن ۲۰۰۵، شامل یازده نوع نفت خام به شرح: سبک عربستان، سبک بصره، بی‌سی‌اف ۱۷ و نژوتلا، اس‌سیدر لیبی، سنگین ایران، صادراتی کویت، مارین، میناس، موربان، مخلوط صحاران الجزایر و سبک بونی نیچریه می‌باشد.

۴-۱-۵- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

همکاری‌های اقتصادی و توسعه اختصاص داشت. در پایان این سال کشورهای عضو اوپک ۹۱/۲ هزار میلیارد متر مکعب (معادل ۴۸/۷ درصد) و ایران ۲۹/۶ هزار میلیارد متر مکعب (۱۵/۸ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان را در اختیار داشتند.

در پایان سال ۲۰۰۹، ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان ۱۸۷/۵ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به پایان سال ۲۰۰۸ حدود ۱/۲ درصد افزایش داشت. ذخایر اثبات شده کشورهای غیراوپک ۹۶/۳ هزار میلیارد متر مکعب بود که ۱۶/۲ هزار میلیارد متر مکعب آن به کشورهای عضو سازمان

جدول ۴-۷- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

(هزار میلیارد متر مکعب)

سهم(درصد)	درصد تغییر		پایان سال		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷
۵۱/۳	۵۱/۳	۱/۲	۷/۸	۹۶/۳	۸۸/۲
۸/۶	۸/۹	-۱/۶	۵/۵	۱۶/۲	۱۵/۶
۴۸/۷	۴۸/۷	۱/۱	۲/۰	۹۱/۲	۸۸/۵
۱۵/۸	۱۶/۰	-۰/۰	۵/۳	۲۹/۶	۲۸/۱
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۲	۴/۹	۱۸۷/۵	۱۷۶/۷

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۴-۱-۶- تولید گاز طبیعی^(۱)

اوپک با تولید ۵۰۸/۸ میلیارد متر مکعب ۱۷ درصد تولید گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۱۳۱/۲ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی دارای سهمی معادل ۴/۴ درصد بود.

در سال ۲۰۰۹، تولید گاز طبیعی جهان با ۲/۴ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۲۹۸۷/۰ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیراوپک با تولید ۲۴۷۸/۱ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی، ۸۳/۰ درصد و کشورهای عضو

جدول ۴-۸- تولید گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷
۸۳/۰	۸۳/۶	-۳/۱	۳/۳	۲۴۷۸/۱	۲۴۷۵/۶
۳۷/۷	۳۶/۸	۰/۲	۲/۶	۱۱۲۷/۲	۱۰۹۷/۱
۱۷/۰	۱۶/۴	۱/۲	۴/۹	۵۰۸/۸	۴۷۹/۱
۴/۴	۳/۸	۱۲/۸	۳/۹	۱۳۱/۲	۱۱۱/۹
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۲/۴	۳/۶	۲۹۸۷/۰	۲۹۵۴/۷

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۴-۱-۷- مصرف گاز طبیعی

کاهش نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۱۴۳۹/۱ میلیارد متر مکعب رسید که ۴۸/۹ درصد از مصرف جهان را تشکیل می‌دهد. مصرف کشورهای غیراوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به ۲۵۸۰/۷ و ۳۵۹/۶ میلیارد متر مکعب رسید. در این سال مصرف گاز طبیعی ایران ۱۳۱/۷ میلیارد متر مکعب بود.

در سال ۲۰۰۹، مصرف گاز طبیعی در جهان به ۲۹۴۰/۴ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۰۸، ۲/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه با ۳/۳ درصد

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده را که به مصرف رسیده است شامل می‌شود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

جدول ۴-۹- مصرف گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سال	درصد تغییر		سهام (درصد)	
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹
غیر اوپک	۲۶۱۱/۷	۲۶۶۲/۲	۲۵۸۰/۷	۲۵۸۰/۷
کشورهای عضو OECD	۱۴۶۵/۴	۱۴۸۸/۱	۱۴۳۹/۱	۱۴۳۹/۱
اوپک	۳۲۵/۴	۳۴۸/۶	۳۵۹/۶	۳۵۹/۶
ایران (۱)	۱۱۳/۰	۱۱۹/۳	۱۳۱/۷	۱۳۱/۷
جهان	۲۹۳۷/۱	۳۰۱۰/۸	۲۹۴۰/۴	۲۹۴۰/۴

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- اختلاف بین تولید و مصرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به واردات گاز می‌باشد.

۴-۲- اوپک

۴-۲-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

ونزوئلا و الجزایر قرار می‌گیرند. اعضای خاورمیانه‌ای این سازمان (شامل عربستان سعودی، ایران، کویت، امارات متحده عربی و قطر) با ۵۲۹/۸ میلیون تن معادل نفت، مصرف بیشتری را نسبت به سایر اعضا (ونزوئلا، اکوادور و الجزایر) داشتند. ایران با ۲۰۴/۸ میلیون تن معادل نفت بیشترین میزان مصرف و عربستان سعودی با ۱۹۱/۵ میلیون تن معادل نفت، دومین رتبه را در بین کشورهای اوپک داشتند.

مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک از ۶۳۴/۹ میلیون تن معادل نفت در سال ۲۰۰۸ به ۶۵۵/۵ میلیون تن معادل نفت در سال ۲۰۰۹ رسید. انرژی‌های اولیه مورد مصرف کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی بود. برق‌آبی و زغال‌سنگ به میزان بسیار محدود مورد استفاده ایران،

جدول ۴-۱۰- مصرف انرژی‌های اولیه اوپک در سال ۲۰۰۹ (۱)

(میلیون تن معادل نفت)

جمع کل	برق‌آبی	انرژی هسته‌ای	زغال‌سنگ	گاز طبیعی	نفت
۵۲۹/۸	۱/۳	۰/۰	۱/۴	۲۷۲/۵	۲۵۴/۶
عربستان سعودی	۱۹۱/۵	۰/۰	۰/۰	۶۹/۷	۱۲۱/۸
ایران	۲۰۴/۸	۱/۳	۱/۴	۱۱۸/۵	۸۳/۶
کویت	۳۱/۳	۰/۰	۰/۰	۱۲/۱	۱۹/۲
امارات متحده عربی	۷۵/۰	۰/۰	۰/۰	۵۳/۲	۲۱/۸
قطر	۲۷/۲	۰/۰	۰/۰	۱۹/۰	۸/۲
سایر اعضا	۱۲۵/۷	۲۱/۶	۰/۰	۵۱/۲	۵۲/۱
اوپک	۶۵۵/۵	۲۲/۹	۰/۰	۳۲۳/۷	۳۰۶/۸

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- عراق، لیبی، نیجریه و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۲- ذخایر نفت خام

سعودی با ۲۶۴/۶ میلیارد بشکه و سپس به ونزوئلا با ۱۷۲/۳ میلیارد بشکه تعلق داشت. ایران از لحاظ ذخایر نفتی با ۱۳۷/۶ میلیارد بشکه، رتبه سوم را در بین کشورهای عضو اوپک داشت.

در پایان سال ۲۰۰۹، ذخایر نفت خام اوپک به ۱۰۲۹/۴ میلیارد بشکه رسید که نسبت به پایان سال ۲۰۰۸، ۰/۱ درصد افزایش داشت. در بین اعضای اوپک، بیشترین ذخایر به عربستان

جدول ۴-۱۱- ذخایر اثبات شده نفت خام اوپک

(میلیارد بشکه)

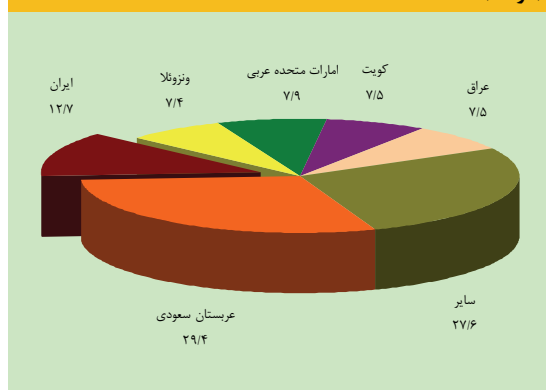
سهم (درصد)	درصد تغییر		پایان سال				
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷		
۷۲/۲	۷۲/۲	۰/۱	-۰/۲	۷۴۳/۳	۷۴۲/۸	۷۴۴/۱	اعضای خاورمیانه
۲۵/۷	۲۵/۷	-۰/۲	-۰/۱	۲۶۴/۶	۲۶۴/۱	۲۶۴/۲	عربستان سعودی
۱۳/۴	۱۳/۴	-۰/۰	-۰/۴	۱۳۷/۶	۱۳۷/۶	۱۳۸/۲	ایران
۱۱/۲	۱۱/۲	-۰/۰	-۰/۰	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰	عراق
۹/۹	۹/۹	-۰/۰	-۰/۰	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	کویت
۹/۵	۹/۵	-۰/۰	-۰/۰	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸	امارات متحده عربی
۲/۶	۲/۶	-۰/۰	-۱/۸	۲۶/۸	۲۶/۸	۲۷/۳	قطر
۲۷/۸	۲۷/۸	۰/۰	۳۶/۹	۲۸۶/۰	۲۸۶/۰	۲۰۹/۰	سایر اعضا
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۱	۸/۰	۱۰۲۹/۴	۱۰۲۸/۸	۹۵۳/۰	اوپک

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۴-۲-۳- تولید نفت خام

نمودار ۴-۳- سهم تولیدکنندگان نفت خام اوپک در سال ۲۰۰۹

(درصد)

در سال ۲۰۰۹، میانگین تولید نفت خام اوپک با ۷/۰

درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۳۳/۱ میلیون بشکه در

روز رسید. در این سال تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۷/۵

درصد کاهش به ۲۲/۸ میلیون بشکه در روز و تولید سایر

اعضا با ۵/۸ درصد کاهش به ۱۰/۲ میلیون بشکه در روز

رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی

با ۹/۷ میلیون بشکه در روز و سهمی معادل ۲۹/۴ درصد

صورت گرفت.

جدول ۴-۱۲- تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷		
۶۹/۰	۶۹/۴	-۷/۵	۴/۴	۲۲۸۳۶	۲۴۶۹۲	۲۳۶۴۷	اعضای خاورمیانه
۲۹/۴	۳۰/۵	-۱۰/۴	۳/۸	۹۷۱۳	۱۰۸۴۶	۱۰۴۴۹	عربستان سعودی
۱۲/۷	۱۲/۲	-۲/۶	۰/۱	۴۲۱۶	۴۳۲۷	۴۳۲۲	ایران
۷/۵	۶/۸	۲/۴	۱۳/۱	۲۴۸۲	۲۴۲۳	۲۱۴۳	عراق
۷/۵	۷/۸	-۱۰/۸	۵/۵	۲۴۸۱	۲۷۸۲	۲۶۲۶	کویت
۷/۹	۸/۳	-۱۱/۵	۱/۳	۲۵۹۹	۲۹۳۶	۲۹۰۰	امارات متحده عربی
۴/۱	۳/۹	-۲/۴	۱۵/۲	۱۳۴۵	۱۳۷۸	۱۱۹۷	قطر
۳۱/۰	۳۰/۶	-۵/۸	-۰/۷	۱۰۲۳۹	۱۰۸۷۵	۱۰۹۵۷	سایر اعضا
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۷/۰	۲/۸	۳۳۰۷۶	۳۵۵۶۸	۳۴۶۰۴	اوپک

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

۴-۲-۴- سقف تولید

مارس ۲۰۱۰ در وین تشکیل شد در سقف و سهمیه تولید اعضای اوپک تغییری ایجاد نشد. شایان ذکر است که وزیر نفت ایران در این اجلاس نایب‌رئیس بود.

جدول ۴-۱۳- میزان تغییر در سهمیه تولید اعضای اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز)

اول نوامبر ۲۰۰۸ (کاهش سهمیه)	اول ژانویه ۲۰۰۹ (کاهش سهمیه)	
۴۶۶	-	عربستان سعودی
۱۹۹	-	ایران
۸۳۵	-	سایر اعضا
۱۵۰۰	۴۲۰۰	اوپک

ماخذ: پایگاه اطلاع‌رسانی اوپک

۱- عراق و اندونزی را شامل نمی‌شود.

۲- کاهش سقف تولید براساس تولید سپتامبر سال ۲۰۰۸ اعضای سازمان می‌باشد و میزان کاهش سهمیه تولید هر یک از اعضا منتشر نشده است.

۴-۲-۵- مصرف نفت

در سال ۲۰۰۹، میانگین مصرف نفت در کشورهای عضو اوپک^(۱) با ۴/۴ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۶/۶ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین و کمترین میزان مصرف نفت اوپک به ترتیب مربوط به عربستان سعودی با ۲/۶ میلیون بشکه در روز و قطر با ۰/۲ میلیون بشکه در روز می‌باشد. مصرف نفت در ایران در سال ۲۰۰۹ حدود ۱/۷ میلیون بشکه در روز گزارش شد که ۲۶/۴ درصد از کل مصرف اوپک را تشکیل می‌دهد^(۲).

در اجلاس یکصد و پنجاه و یکم که در تاریخ ۱۷ دسامبر ۲۰۰۸ در الجزایر برگزار شد، چشم‌انداز آتی بازار نفت و میزان عرضه و تقاضای آن در سال ۲۰۰۹، به خصوص سه ماهه اول و دوم سال ۲۰۰۹ مورد بررسی قرار گرفت و بر این اساس، اوپک تصمیم گرفت از اول ژانویه ۲۰۰۹ میزان تولید سازمان را (بدون در نظر گرفتن عراق) نسبت به تولید سپتامبر سال ۲۰۰۸ معادل ۴/۲ میلیون بشکه در روز کاهش دهد. در اجلاس یکصد و پنجاه و دوم اوپک که در تاریخ ۱۵ مارس ۲۰۰۹ در وین برگزار گردید، سقف تولید سازمان تغییری نیافت. همچنین، در اجلاس یکصد و پنجاه و سوم اوپک که در تاریخ ۲۸ مه ۲۰۰۹ در وین تشکیل گردید سقف تولید سازمان و سهمیه تولید اعضا بدون تغییر باقی ماند.

در اجلاس یکصد و پنجاه و چهارم که در تاریخ ۹ و ۱۰ سپتامبر ۲۰۰۹ در وین برگزار شد در سقف تولید و سهمیه اعضا تغییری ایجاد نشد. همچنین، در اجلاس یکصد و پنجاه و پنجم که در تاریخ ۲۲ دسامبر ۲۰۰۹ در لواندا پایتخت آنگولا برگزار شد، سقف و سهمیه تولید اعضای اوپک بدون تغییر باقی ماند. در اجلاس یکصد و پنجاه و ششم نیز که در تاریخ ۱۷

جدول ۴-۱۴- مصرف نفت کشورهای عضو اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷		
۸۲/۵	۸۲/۲	۴/۷	۶/۹	۵۴۳۸	۵۱۹۳	۴۸۵۷	اعضای خاورمیانه
۳۹/۶	۳۷/۸	۹/۴	۸/۰	۲۶۱۴	۲۳۹۰	۲۲۱۲	عربستان سعودی
۲۶/۴	۲۷/۹	-۱/۲	۴/۵	۱۷۴۱	۱۷۶۱	۱۶۸۵	ایران (۲)
۶/۳	۵/۹	۱۳/۱	۹/۴	۴۱۹	۳۷۰	۳۳۸	کویت
۶/۹	۷/۵	-۴/۰	۶/۰	۴۵۵	۴۷۵	۴۴۸	امارات متحده عربی
۳/۲	۳/۱	۶/۰	۱۳/۳	۲۰۹	۱۹۸	۱۷۴	قطر
۱۷/۵	۱۷/۸	۲/۸	۴/۰	۱۱۵۶	۱۱۲۵	۱۰۸۲	سایر اعضا
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴/۴	۶/۴	۶۵۹۵	۶۳۱۸	۵۹۳۹	اوپک (۳)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.

۲- آمار مربوط به ایران بیش از واقع برآورد شده است.

۳- عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۱- عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۲- براساس آمار دریافتی از وزارت نفت، مصرف نفت در ایران کمتر از ارقام

گزارش شده در نشریه آماری BP می‌باشد.

۴-۲-۶- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

سال ۲۰۰۸، ۱/۱ درصد افزایش داشت. ایران و قطر به ترتیب با ۲۹/۶ و ۲۵/۴ هزار میلیارد متر مکعب، دارای بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در بین کشورهای عضو اوپک می‌باشند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در پایان سال

۲۰۰۹ معادل ۹۱/۲ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به پایان

جدول ۴-۱۵- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(هزار میلیارد متر مکعب)

اعضای خاورمیانه	پایان سال			درصد تغییر		سهام (درصد)	
	۲۰۰۷▲	۲۰۰۸▲	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹
اعضای خاورمیانه	۷۲/۳	۷۳/۹	۷۴/۳	۲/۳	۰/۵	۸۲/۰	۸۱/۴
عربستان سعودی	۷/۳	۷/۶	۷/۹	۳/۶	۴/۶	۸/۴	۸/۷
ایران	۲۸/۱	۲۹/۶	۲۹/۶	۵/۳	۰/۰	۳۲/۸	۳۲/۵
عراق	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۰/۰	۰/۰	۳/۵	۳/۵
کویت	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۰/۰	۰/۰	۲/۰	۲/۰
امارات متحده عربی	۶/۴	۶/۴	۶/۴	-۰/۱	۰/۰	۷/۱	۷/۰
قطر	۲۵/۵	۲۵/۴	۲۵/۴	-۰/۴	۰/۰	۲۸/۱	۲۷/۸
سایر اعضا	۱۶/۲	۱۶/۳	۱۷/۰	۰/۶	۴/۲	۱۸/۰	۱۸/۶
اوپک(۱)	۸۸/۵	۹۰/۲	۹۱/۲	۲/۰	۱/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- آنگولا و اکوادور را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۷- تولید گاز طبیعی^(۱)

۱۳۱/۲ میلیارد متر مکعب می‌باشد که ۲۵/۸ درصد از کل تولید اوپک را شامل می‌شود. قطر نیز با تولید ۸۹/۳ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی و اختصاص ۱۷/۵ درصد از کل تولید اوپک، در مقام دوم قرار دارد.

در سال ۲۰۰۹، تولید گاز طبیعی اوپک با رشدی

معادل ۱/۲ درصد نسبت به سال ۲۰۰۸ به ۵۰۸/۸ میلیارد متر

مکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به ایران با

جدول ۴-۱۶- تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(میلیارد متر مکعب)

اعضای خاورمیانه	سال			درصد تغییر		سهام (درصد)	
	۲۰۰۷▲	۲۰۰۸▲	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹
اعضای خاورمیانه	۳۱۲/۰	۳۳۶/۷	۳۵۹/۳	۷/۹	۶/۷	۶۷/۰	۷۰/۶
عربستان سعودی	۷۴/۴	۸۰/۴	۷۷/۵	۸/۱	-۳/۷	۱۶/۰	۱۵/۲
ایران	۱۱۱/۹	۱۱۶/۳	۱۳۱/۲	۳/۹	۱۲/۸	۲۳/۱	۲۵/۸
کویت	۱۲/۱	۱۲/۸	۱۲/۵	۵/۴	-۲/۰	۲/۵	۲/۵
امارات متحده عربی	۵۰/۳	۵۰/۲	۴۸/۸	-۰/۲	-۲/۸	۱۰/۰	۹/۶
قطر	۶۳/۲	۷۷/۰	۸۹/۳	۲۱/۸	۱۶/۰	۱۵/۳	۱۷/۵
سایر اعضا	۱۶۷/۲	۱۶۵/۹	۱۴۹/۵	-۰/۷	-۹/۹	۳۳/۰	۲۹/۴
اوپک(۱)	۴۷۹/۱	۵۰۲/۶	۵۰۸/۸	۴/۹	۱/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- عراق، آنگولا و اکوادور را شامل نمی‌شود.

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده را که به مصرف رسیده است شامل می‌شود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

۴-۲-۸- مصرف گاز طبیعی

حدود ۳۰۲/۷ میلیارد متر مکعب (معادل ۸۴/۲ درصد از مصرف کل اعضا) بود که نسبت به سال ۲۰۰۸ به میزان ۳/۶ درصد افزایش داشت.

در سال ۲۰۰۹، مصرف گاز طبیعی اوپک با ۳/۲ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۸، به ۳۵۹/۶ میلیارد متر مکعب بالغ گردید. مصرف گاز طبیعی اعضای خاورمیانه‌ای اوپک در این سال

جدول ۴-۱۷- مصرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال			
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷	
۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۰۷	
۸۴/۲	۸۳/۸	۳/۶	۸/۸	۳۰۲/۷	۲۹۲/۱	۲۶۸/۴
۲۱/۵	۲۳/۱	-۳/۷	۸/۱	۷۷/۵	۸۰/۴	۷۴/۴
۳۶/۶	۳۴/۲	۱۰/۴	۵/۵	۱۳۱/۷	۱۱۹/۳	۱۱۳/۰
۳/۷	۳/۷	۵/۰	۵/۴	۱۳/۴	۱۲/۸	۱۲/۱
۱۶/۴	۱۷/۱	-۰/۶	۲۰/۹	۵۹/۱	۵۹/۵	۴۹/۲
۵/۹	۵/۸	۴/۵	۲/۵	۲۱/۱	۲۰/۲	۱۹/۷
۱۵/۸	۱۶/۲	۰/۷	-۰/۸	۵۶/۹	۵۶/۵	۵۷/۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۲	۷/۱	۳۵۹/۶	۳۴۸/۶	۳۲۵/۴

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۰

۱- عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۴-۳- ایران

و ۵۱/۴ درصد آن به سایر کشورهای آسیا و خاور دور اختصاص داشت. در این سال سهم اروپا از صادرات نفت خام به ۲۶/۹ درصد محدود شد. علاوه بر این، ۵/۳ درصد از نفت خام صادراتی کشور به آفریقا صادر شد.

در سال ۱۳۸۸، قیمت فرآورده‌های عمده نفتی بدون تغییر باقی ماند. به این ترتیب، در این سال بهای هر لیتر بنزین ۱۰۰۰، نفت گاز ۱۶۵، نفت سفید ۱۶۵ و نفت کوره ۹۵ ریال بود.

در سال ۱۳۸۸، مصرف داخلی فرآورده‌های نفتی به ۱۵۱۱ هزار بشکه در روز رسید. در سال مورد بررسی، مصرف نفت گاز و بنزین موتور به ترتیب ۴۸۹ و ۴۰۲ هزار بشکه در روز بود که سهمی معادل ۳۲/۴ و ۲۶/۶ درصد از کل مصرف فرآورده‌های نفتی را تشکیل می‌داد.

۴-۳-۲- گاز طبیعی

در سال ۱۳۸۸، با توسعه گازرسانی به مناطق شهری و روستایی کشور، مصرف داخلی گاز طبیعی به ۱۴۱/۲ میلیارد

۴-۳-۱- نفت

در سال ۱۳۸۸، میانگین تولید نفت خام کشور در چارچوب رعایت سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک به حدود ۳/۶ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال متوسط صادرات نفت خام ایران با ۱۳/۳ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۲/۱ میلیون بشکه در روز رسید و صادرات فرآورده‌های نفتی با ۱۲/۳ درصد افزایش به ۱۰۹ هزار بشکه در روز بالغ شد. کل صادرات نفت ایران (شامل نفت خام و فرآورده‌های نفتی) در سال ۱۳۸۸ حدود ۲/۲ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به سال ۱۳۸۷، ۱۲/۳ درصد کاهش داشت. در سال مورد بررسی، سهم صادرات نفت خام از کل صادرات نفتی کشور حدود ۹۴/۹ درصد بود. در این سال میانگین تقریبی بهای تک‌محموله‌ای هر بشکه از نفت خام صادراتی کشور با ۱۴/۲ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۸۷ به ۶۸/۹۶ دلار رسید.

در سال ۱۳۸۸، معادل ۶۷/۸ درصد از نفت خام صادراتی کشور به قاره آسیا صادر شد که ۱۶/۴ درصد آن به ژاپن

این سال بیشترین نرخ رشد تولید برق به نیروگاه‌های برق‌آبی، دیزلی و بادی با ۲۵/۵ درصد اختصاص داشت و تولید برق توسط نیروگاه‌های بخاری حدود ۱/۱ درصد کاهش داشت.

در سال ۱۳۸۸، مصرف برق با ۴/۴ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۷ به ۱۶۹/۰ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. در این سال بیشترین نرخ رشد مصرف برق به بخش کشاورزی با ۸/۲ درصد اختصاص داشت. رشد مصرف برق در بخش‌های عمومی، خانگی، صنعتی و تجاری به ترتیب ۷/۲، ۶/۷، ۱/۶ و ۰/۲ درصد بود. در این سال مصرف برق برای روشنایی معابر ۱۰/۵ درصد کاهش داشت. بیشترین سهم مصرف برق مربوط به بخش خانگی با ۳۳/۶ درصد و سپس بخش صنعتی با ۳۱/۵ درصد بود.

دوره برنامه چهارم توسعه

در اسناد توسعه بخشی «نفت و گاز» و «برق و انرژی‌های نو» در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مجموعه‌ای از اهداف تعیین شده است.

متر مکعب بالغ گردید که نسبت به سال گذشته ۶/۴ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، سهم مصرف بخش خانگی، تجاری و صنعتی ۵۱/۳ درصد، نیروگاه‌ها ۲۹/۹ درصد، صنایع عمده ۱۶/۴ درصد و حمل و نقل ۲/۴ درصد بود.

۴-۳-۳- برق

در سال ۱۳۸۸، تولید برق کشور با ۳/۰ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۷ به ۲۲۲/۳ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. از کل برق تولید شده در کشور، معادل ۱۹۶/۰ میلیارد کیلو وات ساعت (۸۸/۲ درصد) به نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو و ۲۶/۳ میلیارد کیلو وات ساعت (۱۱/۸ درصد) به سایر موسسات (شامل بخش خصوصی و صنایع بزرگ) اختصاص داشت.

در سال مورد بررسی، بیشترین میزان تولید برق توسط نیروگاه‌های گازی و سیکل ترکیبی (۹۵/۵ میلیارد کیلو وات ساعت) و کمترین میزان تولید توسط نیروگاه‌های برق‌آبی، دیزلی و بادی (۷/۸ میلیارد کیلو وات ساعت) صورت گرفت. در

جدول ۴-۱۸- اهداف برنامه چهارم در مورد نفت، گاز و برق

متوسط نرخ رشد برنامه (درصد)	سال					سال پایه ۱۳۸۳	واحد
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴		
۳/۶	۲۶۰	۲۱۹	۲۱۸	۲۲۷	۲۲۱	۲۱۸	تولید چهار فرآورده اصلی (۱)
۲/۹	۲۲۵	۲۱۶	۲۱۱	۲۰۶	۲۰۰	۱۹۵	مصرف چهار فرآورده اصلی (۱)
۷/۴	۶۳	۶۵	۶۱	۶۶	۵۹	۴۴	صادرات فرآورده‌های نفتی
-۲/۵	۲۰	۵۷	۴۹	۳۸	۲۹	۲۳	واردات فرآورده‌های نفتی
۱۱/۵	۶۲۳	۵۲۵	۴۵۰	۴۰۰	۳۹۲	۳۶۱	تولید گاز طبیعی
۱۲/۷	۱۴۹	۱۴۹	۱۱۶	۹۸	۹۴	۸۲	گاز در دسترس برای تزریق
۱۶/۱	۲۲۴	۲۱۹	۱۸۰	۱۶۱	۱۱۷	۱۱۱	گاز مورد نیاز برای تزریق
۲۶/۳	۴۵۰	۴۵۰	۳۳۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۴۰	تولید میعانات گازی
۴/۸	۲۴	۲۲	۲۲	۲۱	۱۶	۱۹	واردات گاز
۱۱/۰	۲۷	۲۷	۲۷	۲۴	۱۹	۱۶	صادرات گاز
۷/۴	۱۰۷۰۰	۱۰۱۵۰	۹۵۸۰	۸۹۴۰	۸۲۵۰	۷۵۰۰	تعداد مشترکین گاز
۴/۹	۲۳۹۵۰	۲۲۸۰۰	۲۱۷۵۰	۲۰۷۵۰	۱۹۸۰۰	۱۸۹۰۰	تعداد مشترکین برق
۸/۵	۲۴۲/۲	۲۲۳/۳	۲۰۵/۸	۱۸۹/۷	۱۷۴/۹	۱۶۱/۲	تولید ناخالص (ناویژه) برق
۸/۹	۱۹۲/۲	۱۷۶/۵	۱۶۲/۱	۱۴۸/۸	۱۳۶/۶	۱۲۵/۵	مصرف برق
							ظرفیت نیروگاهی (اسمی)
۹/۳	۵۶۵۰۰	۵۲۰۰۰	۴۷۵۰۰	۴۳۲۰۰	۳۹۵۰۰	۳۶۲۷۹	وزارت نیرو
							کل ظرفیت عملی
۹/۸	۵۲۵۶۰	۴۷۸۵۰	۴۳۶۰۸	۳۹۸۱۷	۳۶۳۴۴	۳۲۹۵۳	نیروگاه‌های وزارت نیرو

ماخذ: اسناد توسعه بخشی «نفت و گاز» و «برق و انرژی‌های نو» در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
 ۱- شامل بنزین، نفت گاز، نفت سفید و نفت کوره می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

سه‌میه‌بندی بنزین از سال ۱۳۸۶ نقش موثری در کاهش مصرف این فرآورده نفتی داشت. جانشینی مصرف گاز طبیعی نیز شتاب افزایش مصرف نفت گاز را کاهش داد، اما مصرف نفت گاز در سال ۱۳۸۸ همچنان از هدف تعیین شده در برنامه چهارم فراتر بود.

توسعه پالایشگاه‌های کشور کمتر از میزان تعیین شده در برنامه چهارم بود، لذا این امر موجب شد در سال ۱۳۸۸ عملکرد در زمینه صادرات فرآورده‌های نفتی، کمتر و در مورد واردات فرآورده‌های نفتی بیشتر از اهداف برنامه تحقق یابد.

براساس اهداف برنامه چهارم، پیش‌بینی شده بود تولید روزانه چهار فرآورده اصلی نفتی^(۱) از ۲۱۸ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۳ به ۲۶۰ میلیون لیتر در سال ۱۳۸۸ برسد. عملکرد تولید این فرآورده‌ها در سال ۱۳۸۸ معادل ۲۲۸ میلیون لیتر در روز بود.

براساس اهداف برنامه چهارم، قرار بود مصرف چهار فرآورده اصلی نفتی از ۱۹۵ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۳ به ۲۲۵ میلیون لیتر در روز در سال ۱۳۸۸ برسد. عملکرد مصرف این فرآورده‌ها در سال ۱۳۸۸، ۲۳۹ میلیون لیتر در روز بود.

جدول ۴-۱۹- عملکرد نفت در برنامه چهارم

(میلیون لیتر در روز)

متوسط نرخ رشد برنامه (درصد)	سال					سال پایه	
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	
۱/۲	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۱	۲۲۲	۲۱۸	۲۱۵	تولید چهار فرآورده اصلی(۱)
۴/۲	۲۳۹	۲۲۴	۲۱۶	۲۲۲	۲۰۸	۱۹۵	مصرف چهار فرآورده اصلی(۱)
-۹/۵	۲۵	۲۶/۳	۲۸/۴	۳۹/۱	۳۸/۷	۴۱/۲	صادرات فرآورده‌های نفتی
۲/۷	۲۶	۲۸/۳	۲۶	۳۲/۶	۲۵/۱	۲۲/۸	واردات فرآورده‌های نفتی

ماخذ: ترازنامه انرژی سال ۱۳۸۸ و مروری بر ۲۲ سال آمار انرژی کشور، وزارت نیرو - شامل بنزین، نفت گاز، نفت سفید و نفت کوره می‌باشد.

عملکرد آن ۵۰۳/۷ میلیون متر مکعب در روز بوده است که ۶/۳ درصد بیش از هدف تعیین شده در برنامه می‌باشد.

براساس برنامه، برای سال ۱۳۸۸ تولید میعانات گازی ۴۵۰ میلیون متر مکعب در روز پیش‌بینی شده بود که عملکرد آن به میزان ۳۳۸/۸ میلیون متر مکعب در روز (۷۵/۱ درصد تحقق) بود.

براساس برنامه، برای سال ۱۳۸۸ صادرات و واردات گاز طبیعی به ترتیب ۲۷ و ۲۴ میلیون متر مکعب در روز پیش‌بینی شده بود که عملکرد آنها به میزان ۱۸/۶ و ۱۵/۹ میلیون متر مکعب در روز (۶۸/۹ و ۶۶/۳ درصد تحقق) بود.

در برنامه چهارم، برای سال ۱۳۸۸ تعداد مشترکین گاز ۱۰۷۰۰ هزار مشترک پیش‌بینی شده بود که عملکرد آن به میزان ۱۲۱۵۱ هزار مشترک (۱۳/۶ درصد بیش از هدف) بود.

براساس پیش‌بینی برنامه چهارم قرار بود تولید روزانه گاز طبیعی از ۳۶۱ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۸۳ به ۶۲۳ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۸۸ افزایش یابد. در سال ۱۳۸۸، تولید گاز طبیعی به ۵۸۲/۷ میلیون متر مکعب در روز رسید که ۶/۵ درصد عدم تحقق نشان می‌دهد.

در برنامه چهارم پیش‌بینی شده بود که در سال ۱۳۸۸ معادل ۱۴۹ میلیون متر مکعب در روز، گاز به چاه‌های نفت تزریق شود، در حالی که براساس آمار موجود تنها ۷۹ میلیون متر مکعب در روز، گاز به چاه‌های نفت تزریق شد. با توجه به این آمار، خالص گاز طبیعی تولید شده (تولید گاز طبیعی منهای تزریق گاز به چاه‌های نفت) در سال ۱۳۸۸ براساس اهداف برنامه ۴۷۴ میلیون متر مکعب در روز بوده ولی

۱- شامل بنزین، نفت گاز، نفت سفید و نفت کوره می‌باشد.

جدول ۴-۲۰- عملکرد گاز طبیعی در برنامه چهارم

متوسط نرخ رشد برنامه (درصد)	سال					سال پایه	واحد	
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳		
۷/۴	۵۸۲/۷	۵۵۱/۹	۵۰۵/۷	۴۶۴/۵	۴۳۵/۸	۴۰۷/۵	میلیون متر مکعب در روز	تولید گاز طبیعی
-۰/۳	۷۹/۰	۷۷/۷	۸۷/۷	۷۳/۱	۷۷/۳	۸۰/۱	میلیون متر مکعب در روز	تزریق گاز
۱۱/۶	۳۳۸/۸	۲۸۸/۷	۲۵۶/۳	۲۳۳/۲	۲۱۴/۷	۱۹۵/۹	هزار بشکه در روز	تولید میعانات گازی
-۰/۲	۱۵/۹	۱۹/۴	۱۶/۹	۱۷/۲	۱۴/۲	۱۶/۰	میلیون متر مکعب در روز	واردات گاز
۱۴/۱	۱۸/۶	۱۲/۹	۱۵/۴	۱۵/۷	۱۳/۰	۹/۶	میلیون متر مکعب در روز	صادرات گاز
۱۰/۲	۱۲۱۵۱	۱۱۰۹۱	۱۰۱۸۴	۹۳۰۲	۸۴۰۵	۷۴۸۵	هزار مشترک	تعداد مشترکین گاز

ماخذ: ترازنامه انرژی سال ۱۳۸۸ و مروری بر ۲۲ سال آمار انرژی کشور، وزارت نیرو

براساس برنامه، برای سال ۱۳۸۸، مصرف برق ۱۹۲/۲ میلیارد کیلو وات ساعت پیش‌بینی شده بود که عملکرد آن به میزان ۱۶۷/۵ میلیارد کیلو وات ساعت (۸۷/۲ درصد تحقق) بود.

ظرفیت اسمی و عملی نیروگاهی نیز برای سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۵۶/۵ و ۵۲/۶ گیگا وات پیش‌بینی شده بود که در عمل به ۴۷/۳ و ۴۲/۳ گیگا وات رسید که ۸۳/۷ و ۸۰/۴ درصد تحقق را نشان می‌دهد.

براساس برنامه، برای سال ۱۳۸۸ تعداد مشترکین برق ۲۳۹۵۰ هزار مشترک پیش‌بینی شده بود که عملکرد آن به میزان ۲۴۱۹۱ هزار مشترک (یک درصد بیش از هدف) بود.

تولید ناخالص برق برای سال ۱۳۸۸ به میزان ۲۴۲/۲ میلیارد کیلو وات ساعت پیش‌بینی شده بود که در عمل ۲۲۱/۴ میلیارد کیلو وات ساعت برق تولید شد.

جدول ۴-۲۱- عملکرد بخش برق در برنامه چهارم

متوسط نرخ رشد برنامه (درصد)	سال					سال پایه	واحد	
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳		
۵/۲	۲۴۱۹۱	۲۲۷۳۹	۲۱۵۴۶	۲۰۵۵۹	۱۹۶۴۸	۱۸۸۰۶	هزار مشترک	تعداد مشترکین برق تولید ناخالص
۶/۳	۲۲۱/۴	۲۱۴/۵	۲۰۴	۱۹۲/۷	۱۷۸/۱	۱۶۲/۹	میلیارد کیلو وات ساعت	(ناویژه) برق
۶/۱	۱۶۷/۵	۱۶۱/۴	۱۵۲/۳	۱۴۴/۶	۱۳۲/۹	۱۲۴/۵	میلیارد کیلو وات ساعت	میزان فروش برق
۵/۵	۴۷۲۹۹	۴۶۰۳۱	۴۳۹۱۸	۴۱۰۸۰	۳۸۲۳۷	۳۶۲۷۰	مگا وات	ظرفیت نیروگاهی (اسمی) وزارت نیرو
۵/۲	۴۲۲۵۵	۴۱۹۸۱	۴۰۰۷۷	۳۷۵۴۰	۳۴۸۵۴	۳۲۸۵۰	مگا وات	کل ظرفیت عملی نیروگاه‌های وزارت نیرو